

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

משפטים

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כא

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" חי' מושקא תחי'

ענתבי

ליום הולדתה החמישי ביום כ"ה שבט,

הי' תהא שנת עשירות

ולזכות אחי'

החייל ב"צבאות השם" יעקב ישראל שיחי'

ענתבי

ולזכות הורי'

הרה"ת ר' אורן יהושע אביגדור וזוגתו מרת נילי דפנה שיחיו

ענתבי

נדפס ע"י זקני'

הרה"ת ר' חיים וזוגתו מרת צבי' שיחיו

קציר

לאס אנדזשעלעס, קאליפארניא

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

משפטים

א. „וחדלת מעזוב לו”

על הפסוק! „כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו, עזוב תעזוב עמו” נאמר במכילתא: „פעמים שאתה חדל פעמים שאתה עזוב”, ומובאות שם שתי דוגמאות שבהן „אתה חדל”: א) „חמור של ישראל ומשאו של גוי – עזוב תעזוב עמו, חמור של גוי ומשאו של ישראל – וחדלת מעזוב לו”. ב) „היה בין הקברות אל יטמא” – אם הבהמה היתה „בין הקברות” אסור לכהן להטמא לשם כך.

רש”י בפירושו על התורה מביא דרשה זו – לאחר שהוא מפרש את הפסוק לפי פשוטו, „פירושו” של הפסוק הוא: „שמא תראה חמורו רובץ תחת משאו, וחדלת מעזוב לו – בתמיהה, עזוב תעזוב עמו”, והוא מביא לכך דוגמא¹ מן הפסוק: „כי תאמר בלבבך רבים הגויים האלה ממני... לא תירא מהם” – ממשיך רש”י ואומר „ומדרשו כך דרשו רבותינו: כי תראה וחדלת – פעמים שאתה חודל ופעמים שאתה עוזר, הא כיצד? זקן ואינו לפי כבודו – וחדלת, או בהמת נכרי ומשאו של ישראל – וחדלת”.

אך צריך להבין את השינוי בפירוש רש”י – שבמקום הדוגמא של „כהן והיה בין הקברות” המובאת במכילתא, הוא אומר „זקן ואינו לפי כבודו”.

הדוגמא של „זקן ואינו לפי כבודו” אמנם מובאת בספרי, ובגמרא², אך על הפסוק³, לא

(1) פרשתנו כג, ה.

(2) גיל שכן צ”ל – כל זה בדיבור אחד (ולא כפי שנדפס בחומשים – התיבות „וחדלת מעזוב לו” ו„עזוב תעזוב עמו” באותיות גדולות), וכדמוכח ג”כ מהמשך לשון רש”י „כיוצא בו כו” וראה גם ס’ זכרון כאן.

(3) אחרי שמפרש ש„עזיבה זו לשון עזרה” – כי זהו ההכרח ד„וחדלת מעזוב לו” הוא ל’ בתמי’ (משא”כ אם נפרש עזיבה זו ככרוב המקומות).

(4) עקב זו ידית.

(5) במכילתא „עזוב” (ע”ד לשון הפסוק). ושינה רש”י בהתאם לפירושו לפנ”ו ש„עזיבה זו לשון עזרה”.

(6) בי”מ ל, סע”א.

(7) תצא כב, א (הובא בפרש”י שם. וראה לקמן סעיף ג).

(8) ועד”ו עה”פ (שם, ד) – גבי טעינה – „לא תראה את חמור גו’

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ”ק אד”ש מה”מ מהשנים תנש”א-תשנ”ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ”ק אד”ש מה”מ (החל משנת תשמ”ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת „האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה”.

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת „מכון לוי יצחק” בכפר חב”ד ב’.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ”ק אד”ש מה”מ היו”ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי „ועד להפצת שיחות”.

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ”ק אד”ש מה”מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת „מכון לוי יצחק” בכפר חב”ד ב’.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא”ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את”ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ”ק אד”ש מה”מ, בהוצאת קה”ת (תשנ”ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

„אהלי תורה”, ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו”ל על-ידי מוסד חינוך „אהלי תורה”, ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את „קונטרס בית רבינו שבבבל”

ושיחת ש”פ שופטים התנש”א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע”י הרה”ת ר’ יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

תראה את שור אחיך... נדחים והתעלמת מהם... – „פעמים שאתה מתעלם.. היה כהן והוא בבית הקברות או שהיה זקן ואינו לפי כבודו... פטור”. ותמוה:

מדוע השמיט רש”י בפירושו את הדוגמא (כהן והיה בין הקברות) המובאת במכילתא על פסוק זה ומביא את המקרה (זקן ואינו לפי כבודו) אשר מביאים חז”ל⁸ על פסוק אחר?⁹

בנוסף לכך יש להבין:

א) במכילתא מובאת הדוגמא „חמור של גוי ומשאו של ישראל” ראשונה – ואילו רש”י משנה זאת ומביא אותה כדוגמא שנייה?

ב) מדוע אומר רש”י, בדומה למכילתא⁵, גם את הענין „ופעמים שאתה עוזר”?

אכן, במכילתא מתאים ניסוח זה להמשך הענין – כיון ששם מדובר על שני מקרים הפוכים של „חמור... משאר” – „חמור של ישראל ומשאו של גוי” לעומת „חמור של גוי ומשאו של ישראל”, ולכן „פעמים... פעמים שאתה עוזב”. אך רש”י מביא רק את המקרה של „בהמת נכרי... וחדלת” – ומדוע הוא אומר „ופעמים שאתה עוזר”, בעוד שאין הוא מדבר על כך בפירושו?⁶

ואם כוונתו לומר שבאופן כללי קיימת חובה של „עוזר” – הרי זה נאמר במפורש בפסוק „עזוב תעזוב” ועוד – כיצד ייתכן לומר על כך „פעמים שאתה עוזר”!

ב. „וחדלת” – שני ענינים שונים:

לגבי הסיבה שבגללה אין רש”י מביא את

נופלים בדרך והתעלמת גו” (ושיקת רש”י שם י”פ כי סומך על פירושו לפנ”ו).

(8) בגמ’ (שם ע”ב) הובא הדין דכל בשלו פורק כו’, משא”כ בוקן ואינו לפי כבודו כעובדא דר’ ישמעאל ברבי יוסי. אבל לא הובא זה בפירוש הכתוב „וחדלת גו” – פעמים שאתה חודל וראה לקמן הערה 14, 17.

(9) וכפרש”י תצא הנ”ל שכותב רק „פעמים שאתה מתעלם וכו’” (אף שבספרי וביב”מ שם מוסיף „ופעמים שאי אתה מתעלם”).

לפי כבודו" – שחובת הפריקה, "לפרק המשא"¹⁵, אינה דוחה את כבוד האדם. (ב) "בהמת נכרי... וחדלת" – שחובת הפריקה אינה קשורה לענין צער בעלי חיים, שהרי מצד צער בעלי חיים אין חשיבות לפרט למי שייכת הבהמה?¹⁶

הכרחי לומר, שלמרות שהלימוד מ"וחדלת" אינו המקור להתיר את שני המקרים¹⁷, בכל זאת מביאם רש"י ביחד, כי בכל אופן שניהם נכללים ב"פעמים שאתה חודל"¹⁸.

ואם כך, שבה הקושיה ומתעוררת: מדוע אין רש"י מביא את הדוגמא המובאת במכילתא על פסוק זה "היה בין הקברות"¹⁹?

ג. פירוט הדוגמאות – לצורך הכנת הפסוק

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את הסיבה לכך שרש"י מפרט בכלל דוגמאות.

ובמיוחד שעל הפסוק, "והתעלמת" אומר רש"י, "ורבותינו אמרו פעמים שאתה מתעלם וכו'" – ואינו מפרט מהן ה"פעמים שאתה

אלף תקמב (הועתק בשטמ"ק שם לג, א) – דלרבנן שס"ל צער בע"ח דאורייתא ובהמת נכרי כו' חייב בפריקה, למדין הפטור דוקן ואינו לפי כבודו גבי פריקה מ"וחדלת" (ולד' יוסי הגלילי דס"ל צער בע"ח לאו דאורייתא ואצטרך קרא ללמד דבהמת נכרי כו' פטור. יליף זקן כו' גבי פריקה במכש"כ מאבידה).

(15) לשון רש"י כאן.

(16) כדאיתא בב"מ (לב, ב) דבריייתא זו שבהמת נכרי כו' וחדלת אתיא כו' יוסי הגלילי שס"ל צער בע"ח לאו דאורייתא וראה רש"י ד"ה צער בע"ח שבת קכח, ב.

(17) וי"ל שע"ד הפשט אצטרך קרא רק להפטר דבהמת נכרי כו'. אבל זקן ואינו לפי כבודו ידעינן מסברא, דכיון דבשלו לא ה"י פרוק אינו מחוייב בדחבירו (וראה רלב"ג כאן השרש הט'). ולהעיר שגם למ"ד צער בע"ח דאורייתא כתב הר"ן (ב"מ ל, ב) דזקן ואינו לפי כבודו פטור מסברא, דכיון דצער בע"ח הותר לתשמשם של בני"א כש"כ לכבודם (וראה רע"ב ע"ה ט"א: דעשה דמזון.. לא דחי.. כבודו של זקן זה). וביראים ס"ו רסח, דנלמד מהשבת אבידה שבה מפורש דוקן ואינו לפי כבודו פטור (וראה שו"ע אדה"ז חו"מ הל' עוברי דרכים וצער בע"ח סעיף ה). וראה רדב"ז שבעה"ט 14. ואכ"מ.

(18) ע"ד שבספרי וב"מ שם הובאו ג' דוגמאות אף שהקרא

לא אצטרך רק לזקן ואינו לפי כבודו. כנ"ל בפנים.

(19) אף שצ"ל שרש"י מצא מדרש כזה. מ"מ אינו מוכן למה שבק רש"י מכילתא על אתר ומביא מדרש בלתי מצוי.

המקרה של "היה בין הקברות", המובא במכילתא, ניתן היה, לכאורה, להסביר:

האיסור החל על הכהן להטמא כדי לקיים את מצות העשה של "עזוב תעזוב עמו"¹⁰, נובע¹⁰ מכך שבטומאת כהן יש גם מצות לא תעשה וגם מצות עשה, ומובן מאליו, שאין היא נדחית על ידי מצות עשה אחת של "עזוב תעזוב עמו"¹¹. ורש"י אינו מביא זאת¹², כי אין צורך בלימוד באמצעות יתור הלשון, וחדלת...".

בדומה לנאמר בגמרא⁶ על הלימוד מן הפסוק "והתעלמת" – "פעמים שאתה מתעלם" – שיש צורך בלימוד זה רק כדי למעט "זקן ואינו לפי כבודו", אך לא כדי ללמוד לגבי "כהן והוא בבית הקברות", וכן לא לגבי המקרה של "היתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו"¹³.

אך בלאו הכי אי אפשר לחשוב שלדעת רש"י הפטור מלעזור (בשני מקרים אלו) נלמד מן הפסוק, וחדלת", ואשר על כן אין הוא מביא את המקרה של "היה בין הקברות".

– כי לפי זה קשה (לא רק מדוע מביא רש"י את הדוגמא של "זקן ואינו לפי כבודו", שאינה מוזכרת במכילתא, אלא יותר מכך): כיצד ייתכן ללמוד ממילה מיותרת אחת, וחדלת...". – שני ענינים שונים (היתרים)¹⁴: (א) "זקן ואינו

(10) ראה ב"מ שם (סע"א) לענין השבת אבידה (ויתירה מזה בנדר"ד (פריקה) שיש ר"ג עשה – ראה בארוכה במפרשים לב"מ שם).

אבל להעיר שמלשון המכילתא, "יכול יטמא מפני שמ"ע קודמת לל"ת לכך נאמר וחדלת מעזוב" משמע, שאין הטעם משום דבטומאת כהן יש עשה ול"ת (וראה גם רע"ב ע"ה ט"א). כ"א שזהו לימוד מ"וחדלת".

ובמלבי"ם כאן מפרש שזהו מה שמוסיף במכילתא, א"ל אביו הטמא" שאז יש גם העשה דכיבוד אב"א והוא דדחי עשה ול"ת דטומאה (וראה עד"ז וית רענן לילקוט כאן). אלא שבגמרא מסיק שגם על זה אין צריך קרא. כי העשה דכיבוד מלכתחילה אינה בשאמר לי לעבור על המצוה. ע"ש ואכ"מ. (11) או כטעם הב' בגמ' שם (וברמב"ן שם הביא גירסא שרק טעם זה הובא בגמ') ותו לא דחינן איסורא מקמי ממונא וטעם זה הובא ברע"ב ע"ה ט"א.

(12) ואולי מטעם זה הביא במדרש לקח טוב כאן רק הדוגמא דחמור נכרי כו'. והשמיט "ה' בין הקברות". וגם בפ' תצא (שם, א) השמיט דוגמא זו, אבל הביאה להלן שם (פסוק ד) ואכ"מ.

(13) שנלמד ממש"נ (ראה טו, ד) אפס כי לא יהי' בך אביון (ב"מ שם).

(14) וראה ריטב"א לב"מ (לב, ב). שו"ת רדב"ז ח"ז סי'

לעילוי נשמת

ותיק וחסיד אי"א עוסק בצ"צ באמונה

מסור ונתון לעשות צדקה וחסד

בעל מעשים ומרץ רוב פעלים

הרה"ח התמים ר' שניאור זלמן ע"ה

בן הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד

שגלוב

מקושר מאוד לכ"ק אדמו"ר מה"מ מליובאוויטש ממיסדי ומנהלי הארגון "פרי"

לקרב את היהודים עולי רוסיא לאביהם שבשמים ולהכניסם בבריתו של אאע"ה

המדריך והמשיפע שלהם ורבים השיב מעון

הפיץ תורה ע"י שיעוריו הרבים

ממנהלי ופעילי מבצע תפילין וכו'

השקיע כוחות רבים לטובת שכונת המלך

ולחיווק כבוד רבני ליובאוויטש

זכה להעמיד דורות חסידים ואנשי מעשה

נפטר בשם טוב

כ"א תמוז ה'תשס"ו

ת' נ' צ' ב' ה'

אויבך... תועה" – ושם אין מופיעה בפסוק האזהרה, "וחדלת מלהשיב לו", או אזהרה דומה לכך. ותמוה, ממה נפשך:

אם הכרחי להזהיר בקשר לאוייב ושונא, היתה התורה צריכה לומר זאת בפעם הראשונה שבה מדובר על מקרה כזה. ואם אין צורך להדגיש זאת שם –

כי מהו החידוש בכך? וכשם שבכל הציוויים האחרים שבתורה אין מודגש שמצווים על האדם לקיים את הציווי גם אם אין הוא רוצה לקיימו –

מדוע מופיעה הבהרה זו בתורה בענייננו, בפעם השניה של מקרה כזה?

מכך מסיק רש"י, שהענין של "וחדלת..." מלמד דין שקשור רק לפסוקנו. ולכן אין רש"י יכול להסתפק באומרו, "ומדרשו .. פעמים שאתה חודל", אלא הוא צריך גם לציין את המקרים²¹ שבהם, אתה חודל" – שהדוגמא של "בהמת נכרי ומשאו של ישראל" מתאימה לפסוקנו בלבד ולא לפסוק הקודם העוסק בהשבת אבידה, כדלעיל. ולפיכך נאמר דוקא בפסוקנו, "וחדלת..." – "פעמים שאתה חודל".

אך עדיין קשה, כדלעיל בסעיף א': מדוע מציין רש"י גם את המקרה של "זקן ואינו לפי כבודו"?

ה. המדרש – המשך לפטט

ההסבר לכך הוא:

כאשר מביא רש"י את "מדרשו" אין בכוונתו להביא פירוש אחר על הפסוק, אלא זהו המשך לפירוש הראשון. הדרש משלים ומתקן קושי צדדי, בפטט.

ולפי זה מובן גם מדוע מאריך רש"י ואומר, "ומדרשו כך דרשו רבותינו" – ואינו אומר בקצרה, ככרוב המקומות, "ומדרשו":

בכך מדגיש רש"י, שהפירוש של ה"מדרש" כשלעצמו רחוק ביותר מפשוטו של מקרא, ואיננו דרש הקרוב לפטט. זהו ענין נפרד של דרש, "ומדרשו כך דרשו", הדרש נותר בגדר דרש.

(21) משא"כ בפ' תצא ש, והתעלמת" אינו מחשבת האדם כ"א היא – "לא תראה אותו שתעלים" (לשון רש"י שם).

מתעלים" אלא מסתפק ב"וכו".

ודחוק ביותר לומר שבחומש דברים, בפרשת תצא, אין הוא מפרט זאת משום שהוא סומך על כך שכבר הביא את הדברים על "וחדלת" הנאמר בפרשתנו בחומש שמות!

ובמיוחד כאשר: (א) כאן מדובר על חובת פריקה, ושם – על השבת אבידה. (ב) המקרה השני שמביא כאן רש"י – "בהמת נכרי ומשאו של ישראל" – אינו מתאים לענין השבת אבידה, כי אסור להתעלם מ"משאו של ישראל".

הכרחי, אפוא, לומר, שכיון שכוונתו של רש"י בפירושו על התורה היא רק לפרש את הפסוקים, ולא לפרט את ההלכות, לכן הוא מביא שם רק חלק זה מדרשת חז"ל המשפיע על הבנת הפסוק ופירושו: "לא תראה והתעלמת – פעמים שאתה מתעלים".

לפי זה יש לומר, שכיון שבפרשתנו רש"י בכל זאת מפרט את הדוגמאות של "פעמים שאתה חודל", הרי מובן, שפירוטם כאן מוסיף להבנת משמעות הפסוק, "וחדלת..."

ד. האזהרה הנוספת – מיוחדת לענייננו

ההסבר לכך הוא:

הקושי העיקרי בפירוש הפשוט של "כי תראה... וחדלת..." איננו משום לשון הפסוק, אשר לפי הפירוש, "וחדלת מעוזב לו – בתמיהה" יוצא, שהמילה "כי" (אשר), משמש בלשון דילמא¹⁵ אינה מתקשרת למילים, "תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו" המופיעות מיד לאחור המילה "כי", אלא רק למילים שלאחר מכן "וחדלת..."

אלא הקושי העיקרי הוא בתוכן הדברים, כדלהלן:

בפשטות נראה, שהתורה צריכה לשלול את האפשרות של "וחדלת מעוזב לו", משום שמדובר כאן על "חמור שונאך"²⁰. ומתעוררת השאלה: בדומה לכך נאמר גם בפסוק המופיע לפני כן, בסמוך לפסוקנו "כי תפגע שור

(20) כפי הת"א (ועד"ז תביב"ע) ב"חדלת מעוזב לו" – "תשבוק מה דבגבך עלוהי".

ונחושת"³⁴ (כל י"ג (ט"ו)³⁵ דברים המנויים בכתוב), שעי"ז ממהרים ומזרזים ופועלים תיכף בנין ביהמ"ק השלישי כפשוטו ממש.

. . . שהחלטה על זה³⁶ תביא תיכף את השכר"י, תביא הגאולה, תיכף ומיד ממש, שאז תערך המלוה מלכה, "סעודתא דדוד מלכא משיחא"³⁸, בהשתתפותו של נשיא דורנו משיח צדקנו בראשנו, בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובבית המקדש השלישי.

. . . ויה"ר והוא העיקר – שהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו תבוא בפועל ממש תיכף ומיד ממש . . עם כל הפירושים שב"מיד" [כולל גם הר"ת דכללות הדורות משה ישראל (הבעש"ט) דוד (מלכא משיחא)]

. . . [ובפרטיות יותר בנוגע לדורנו זה – שבר"ת ד"מיד" נרמזים ג' התקופות השייכות לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו"י, ועל סדר הקירבה אלינו – משיח (מנחם שמו), יוסף יצחק, דובער (שמו) השני של כ"ק אדנ"ע)]

וכל הפירושים שב"ממש", ולכל לראש מיד ממש כפשוטו, ממש ממש ממש.

(משיחות ש"פ משפטים, ז"ך שבט, מבה"ח אדר א' תשנ"ב)

(34) כה, ב"ג.

(35) ראה לקרי"ש ח"א ע' 153, ובהנסמן שם.

(36) ליתן כפי נדבת לבם הטהור להקרו גמ"ח, שבמוצאי שבת קודש זה נערכת מלוה מלכה לטובת הקרו (המור"ל).

(37) ראה תענית ח, ב. שו"ע או"ח סו"ס תקעא.

(38) סידור האריז"ל במקומו. ועוד.

(39) ראה לעיל ע' 144.

(ופשיטא שלילת הפכו, ביטול סיבת הגלות האחרון²⁴), שעי"ז באה הגאולה, כמאחז"ל²⁵ במעלת המשפט ש"בו ציון נבנית, שנאמר²⁶ ציון במשפט תפדה", וכן צדקה (,"רשבי" בצדקה"²⁶) וגמילות חסדים²⁷, כמפורש בפרשתנו²⁸, "אם כסף תלוה את עמי את העניי", "גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה"²⁹, וכמבואר גם בהסוגיא בבבא בתרא³⁰ ("פירושה" של פרשת משפטים בתושבע"פ) פרטי הענינים דמצות צדקה, ומהעיקר, "גדולה³¹ צדקה שמקרבת את הגאולה, שנאמר³² כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות".

... ובהמשך לזה – גם ההוראה מהתחלת פרשת תרומה (שקורין במנחת שבת): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", החל מהמקדש הפרטי שבכא"א מישראל (,"בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד"³³), בלבו פנימה, ובביתו ובחדרו, שנעשה בית תורה תפלה וגמ"ח, כולל ובמיוחד ההשתתפות בבנין והרחבת בתי-כנסיות ובתי-מדרשות באופן ד"ויקחו לי תרומה גו' זהב וכסף

(24) ראה יומא ט, ב.

(25) שמ"ר שם, טו.

(26) ישעי' א, כז.

(27) כולל גם הפעולה על אוה"ע לעסוק בצדקה, ובפרט לאחר החלטת מנהיגי המדינות ע"ד חסכון בהוצאות הכספיות לצרכי נשק, אזי נקל יותר לפעול שיוסיפו בפעולות של צדקה, הן בנוגע לאוה"ע, והן בנוגע לבני".

(28) כב, כד.

(29) סוכה מט, ב.

(30) ח, א ואילך.

(31) יו"ד, א.

(32) ישעי' נו, א.

(33) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

אך מצרפים את "מדרשו" לפשט הפסוק, כלומר, בענין של "וחדלת" מתכוונת התורה לרמוז גם ל"פעמים שאתה חודל".

במילים אחרות: על ידי הבאת המדרש "פעמים שאתה חודל", אין מתורצת שאלה על פשט הפסוק, אלא על ידי כך מובנת השאלה שהוזכרה לעיל – מדוע דוקא כאן צריכה התורה לשלול את האפשרות, "שמא תראה... וחדלת מעזוב לו" –

כיון ש, פעמים שאתה חודל", עלול אדם לטעות או להתיר לעצמו, שגם במקרה שלו לא יהא זה חמור כל כך אם יחדול מעזור לו²², כדלהלן.

לכן צריכה התורה לשלול אפשרות זו דוקא כאן במילים, "וחדלת... (בתמיהה) – עזוב תעזוב עמו".

ו. חשש להקלה כללית בחובת הפריקה

כדי להבין מדוע יש לחשוש שה"פעמים" של "אתה חודל" עלולות לגרום למחשבה הנ"ל – מפרט רש"י מה הם המקרים:

(א) "זקן ואינו לפי כבודו" – חובת הפריקה נדחית אפילו למען כבוד האדם. ועל-אחת-כמה זוכמה מפני חולשה בכחו של האדם.

(ב) "בהמת נכרי ומשאו של ישראל" – מכך רואים, שאין מתחשבים כאן בצערה של הבהמה.

וזהו כוונת רש"י בהקדימו "פעמים שאתה חודל ופעמים שאתה עזוב": אין לומר, שברוב המקרים קיים הצייוי "עזוב תעזוב" ואילו ההיתר של "וחדלת" – "פעמים שאתה חודל" – חל רק במקרים יוצאי דופן, אלא, חובת הפריקה היא מוגבלת ומצומצמת מלכתחילה – "פעמים שאתה חודל ופעמים שאתה עזור" – ה"חודל" וה"עזור" נחלקים כאילו למספר "פעמים" זהה.

וממילא מובן, שהאדם עלול להתיר לעצמו בקלות שלא לקיים את הצייוי.

(22) ראה עה"פ מלבי"ם ותו"ת כאן.

ומשום כך שוללת התורה במפורש מחשבה כזאת – "וחדלת מעזוב לו (בתמיהה) עזוב תעזוב עמו".

לפי זה מובן מדוע מקדים רש"י את הדוגמא של "זקן ואינו לפי כבודו" לפני הדוגמא של "בהמת נכרי..." – כי הגורם העיקרי המטעה את האדם להתיר לעצמו לא לקיים את הצייוי גם במקרה שלו, נובע מהפטור במקרה של "זקן ואינו לפי כבודו", בעוד אשר הפטור של "בהמת נכרי..." הוא סיוע קל נוסף לכך שחובה זו לא תהא בעיניו חמורה כל כך, באופן כללי.

וכך מובן גם בפשטות מדוע אין רש"י מזכיר את המקרה של "היה בין הקברות": ממקרה זה אי אפשר להסיק מסקנה של הקלה בחובת הפריקה בכלל, כי: (א) זהו מקרה נדיר, שבהמה עם משא תימצא בבית הקברות, והמוצא הוא דוקא כהן. (ב) ועיקר: הטעם לפטור במקרה זה כרוך בחומרה של טומאת כהן, ולא משום הקלה בחובת הפריקה.

ז. השבת אבידה אינה טרחה מרובה

על ידי כך מובן טוב יותר מדוע נאמר "וחדלת..." דוקא בפסוקנו, ולא בפסוק הקודם העוסק בהשבת אבידה, למרות שגם בהשבת אבידה קיים אותו דין – "פעמים שאתה מתעלם", כדלעיל:

לגבי השבת אבידה אין לומר שמפני המקרים שבהם, "אתה מתעלם" יתיר האדם ויקל במצוה זו בכלל – כי השבת אבידה, בדרך כלל, אינה כרוכה בטרחה רבה ביותר וכו'.

– הפסוק מדבר כאן על "כי תפגע שור .. חמורו תועה", אשר חי נושא את עצמו, ואפילו בספר דברים²³ מדובר אודות "שמלתו .. לכל אבידת אחיך", ובכל הדוגמאות הללו אין ההשבה כרוכה בטרחה רבה²⁴.

(23) תצא כב, ג.

(24) אבל י"ל שמשום זה לחוד אין טעם מספיק שלא לכתוב "וחדלת". מאחר שסו"ס נקט הכתוב דוגמא ד, שור .. או חמורו" שהשבתם קשורה עם טירחא כו'.

ועפ"ז מובן הכרחו של רש"י לפרש ד, "וחדלת" מלמד גם הפטור דבהמת נכרי כו' – אף שלפ"ז צ"ל שצער בע"ח לאו דאורייתא (כנ"ל ס"ב). וא"כ למה לא פי' דוחדלת בא ללמד

כאשר נשמתו של היהודי „גם בשעת החטא היתה באמנה אתו יתברך”³⁰, ונשארה לחלוטין ברשותו של היהודי.

לעומת זאת, התעניות „למרק נפשו לה” הן לאחר-מכן, כשעשה תשובה שלימה, כנאמר באגרת התשובה בתחילת פרק ב', או שמלכתחילה לא חטא ולא פגם וכו' – אלא, ברצונו להגיע לידי „מירוק הנפש לה”³¹ שהוא יהיה לרצון לפני ה' וכו', וזאת יתכן גם במצב הפוך: כאשר יהודי שקוע כל כך בעניינים רוחניים, ומשום כך אינו מתעסק מספיק בעבודה של „בירור” וזיכוך הגוף, הרי גופו יכול להשאר במצב של חומריות וגסות מסויימת הגורמת לחוסר שלמות במירוק הנפש³² – ולכן יש צורך בתעניות המביאות לידי מירוק וזיכוך הגוף והנפש.

ולכך רומז רש”י בדוגמא של „זקן ואינו לפי כבודו”: אלה הן התעניות של ה„זקן” – זה שקנה חכמה³³ – ואצלו העיסוק בזיכוך גופו – „חמור” – הוא „אינו לפי כבודו”, וזהו כעין ירידה לעומת כבודו ודרגתו³⁴ הרוחנית. והתעניות למרק נפשו משלימות אצלו את זיכוך הגוף, שזוהי העבודה החסרה אצלו.

לפי זה מובן, בפנימיות העניינים, מדוע אין רש”י מביא את הדוגמא של „כהן והיה בין הקברות” – כי המשמעות של דוגמא זו בעבודה הרוחנית היא, בדומה למשמעות של „בהמת נכרי ומשאו של ישראל”: „בהמה היא „בין הקברות” – באמצעות החטאים יורדים הגוף

לעומת זאת בעניינינו, הרי הפריקה כרוכה תמיד בעמל רב ובטרחו וכו'. וכיון ש„זקן ואינו לפי כבודו” פטור, עלולים להסיק מכך הקלה במצוה באופן כללי, כדלעיל.

ח. שני סוגי תעניות

בפירוש רש”י נרמזות ה„נפלאות”²⁵ שבתורה:

לפי פירוש הבעל-שם-טוב²⁶ על פסוק זה, ש„חמור” רומז לגוף – „חומר שלך”, והמשמעות של „עוזב תעוזב עמו” היא, שאסור להזניח ולשבור את הגוף על ידי תעניות וסיגופים, אלא צריך לזכור „לברור”.

אפשר לומר, שלכן מביא רש”י דוקא שני מקרים אלו של „שאתה חודל” – (א) זקן ואינו לפי כבודו, (ב) בהמת נכרי ומשאו של ישראל – משום שהם רומזים לשני האופנים, כמובא בשולחן ערוך של אדמו”ר הזקן²⁷, שבהם מותר בכל זאת לצום – (א) תעניות של תשובה, (ב) תעניות כדי למרק נפשו לה’.

ויש לומר, ששני אופנים אלו מקבילים לשני האופנים המפורטים באגרת התשובה: (1) בסוף פרק א', (2) בתחילת פרק שני.

תעניות של תשובה הן, כאשר מדובר אודות תשובה (או השלמתה של תשובה) על חטאים. לכך רומז רש”י בדוגמא של „בהמת נכרי ומשאו של ישראל”: כאשר יהודי חוטא, ח”ו – הרי גופו ונפשו הבהמית מתנתקים מן הקדושה, ועוברים, זמנית, לרשות הקליפה – הטומאה – וזהו „בהמתו של נכרי” –

אך בכל זאת, אפילו פושעי²⁸ ישראל מלאים מצוות²⁹ כרמון – משא של ישראל. ובמיוחד

שבמצות שחייב בהן – החיוב בתקפו גם אז. ובכרכת, אשר קדשנו במצותיו וציוונו כו'. והרי בודאי סופו לעשות תשובה ומוציא מהקליפות כל התומ”צ. עיי”ש.

ולהעיר אשר המצות פועלות גם קודם שעשה תשובה (מדסטים בש”ס שם) שלא ישלוט בהם אור של גהנום והן „חומר” לגבי מובח הזהב. – ולהעיר אשר שינוי החומר לברייתו (כשיעשה תשובה) מלכתחילה אינו קונה (ראה סוכה

ל. ב. ב”ק צו, ב).

(30) תניא ספכ”ד.

(31) אגה”ת רפ”ד.

(32) ע”ד הפ”ל בנסה”ד – שהרוחניות היא בבחי’ גסות ועביות (לקו”ת לר”ה סב, א).

(33) קידושין לב, ב. תו”כ רש”י קדושים יט, לב.

(34) להעיר משו”ע אדה”ע שם הל’ מציאה ופקדון סעיף לו ובקו”א סק”ז שם.

וחדר גם בגדרי העולם, עד כדי כך שמנהיגי אוה”ע²¹ מחליטים ומכריזים מדעתם (ו„בערכאות שלהם”, שיש בהם התוקף ד„דינא דמלכותא דינא”) ע”ד המעמד ומצב ד„וכתתו חרבותם לאתים”.

. . . ע”פ האמור לעיל מתחזקת יותר הפליאה והתמיהה, ביחד עם גודל הצער וההבהלה (ועד שמצד גודל הצער אין להאריך בזה ביום השבת) – היתכן שבנ”י נמצאים עדיין בגלות!?! עד מתי!?! ...

היתכן שלאחרי כל הסימנים על בוא הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש, עד להמאורע דערב שבת זה שאפילו אוה”ע מכריזים שהגיע הזמן ד„וכתתו חרבותם לאתים” – נמצאים אנו ביום הש”ק זה בחוץ לארץ, במקום להמצא, יחד עם כל בני”י מכל קצוי תבל, בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובבית המקדש, מסובים ל„שולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם”²², שעליו ערוכים הליתן ושור הבר ויין המשומר!

ועוד ועיקר – שעדיין לא נתקבלה ההודעה והציווי ונתינת-כח ד„ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם” (כפי שקוראים בתורה במנחה) בנוגע לבנין ביהמ”ק השלישי!

ומזה מובן גודל הצורך וההכרח להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהעניינים שמקרבים ומזרזים ומביאים בפועל ממש את הגאולה תיכף ומיד ממש.

ולכל לראש – בהענין המודגש בפרשת משפטים:

„משפטים” – פרטי הדינים בין אדם לחבירו מתוך שלום²³

(21) ד„אע”ג דאינהו לא חזו מולייהו חזו” (מגילה ג, א).

(22) פרש”י ריש פרשתנו.

(23) ראה שמו”ר ריש פרשתנו (פ”ל, א): „באין לידי משפט והם עושין שלום”.

ובחידושי הרד”ל שם: „אפשר ר”ל ע”י פשרה, וכמ”ש בסנהדרין (ו, ב) איזהו משפט שלום זה הביצוע”.

זמן מסוגל בשייכות להגאולה. מצד הקשר והשייכות דומן זה לנשיא דורנו – להיותו ערב שבת האחרון בחודש שבט, חודש האחד עשר, שהעשירי שבו הוא יום ההילולא (גמר ושלימות העבודה) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובאחד עשר שבו נעשה המשך וחיודש הנשיאות שלו ביתר שאת וביתר עוז עד לסיום וגמר כל העבודה של דורנו זה (דור האחרון של הגלות שהוא הוא דור הראשון של הגאולה) במשך מ"ב שנים די"ל שהם כנגד מ"ב המסעות שבמדבר העמים, שאז כבר מוכנים ועומדים להכניסה לארץ בגאולה האמיתית והשלימה (כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפנ"ז¹⁹) – שגם בהזמן (נוסף על המקום) שבו היתה ההכרזה ע"ד וכתתו חרבותם לאתים" מודגשת השייכות לפעולתו של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, המשיח שבדור, שעל ידו נעשה קיום היעוד, וכתתו חרבותם לאתים וגו".

. . . יש לומר, שהחלטת והכרזת מנהיגי אוה"ע בערב שבת פרשת משפטים ע"ד המעמד ומצב ד, וכתתו חרבותם לאתים", היא, כתוצאה מהחלטת והכרזת, "מלכי רבנן" ש, הנה זה (מלך המשיח) בא, החל מהפס"ד של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שמכבר נשלמו מעשינו ועבודתינו דמשך זמן הגלות ומוכנים כבר לקבלת פני משיח צדקנו, וכן הפס"ד של הרבנים ומורי-הוראה בישראל שהגיע זמן הגאולה, "יעמוד מלך מבית דוד וכו' בחזקת שהוא משיח" ועד להמעמד ומצב ד, הרי זה משיח בודאי²⁰ – פס"ד, "מסיני", שנמשך

העולם ע"י נשיא הדור ניתוסף גם בקיומו וביסוסו של הארגון שמטרתו לפעול אחדות ושלוש בעולם, ועד לגמר ושלימות בירור העולם בקיום היעוד, וכתתו חרבותם לאתים" שהוא היסוד של ארגון זה*.

19 שיחות י"א שבט ושי"פ בשלח (סה"ש תשנ"ב ע' 308).

20 רמב"ם הלי' מלכים ספ"א.

* ועד שפסוק זה מתנוסס על גבי כותל הבנין.

והנפש הבהמית אל "מקום המיתה והטומאה"³⁵, אך נשמתו של היהודי היא בבחינת, "בת כהן"³⁶ – מעל למקום המיתה והטומאה, כי, גם בשעת החטא היתה באמנה אתו יתברך, כדלעיל.

ורש"י בחר דוקא את הדוגמא של, "זקן ואינו לפי כבודו", כי ברוחניות אינה קיימת המציאות האמיתית של, "היה בין הקברות": גם הגוף היהודי הוא מציאות נצחית שאין בה מיתה וכליה מוחלטת – זהו, "מעשה ידי להתפאר"³⁷ ויש בו בחירת הקדוש-ברוך-הוא³⁸ אשר אינה יכולה ללכת ח"ו לטמיון.

אמנם, הגוף עלול להימצא ברשותו של נכרי, אך זהו שינוי רק במעלות, שבאופן זמני נמצא הגוף ברשותו, אך אין זה שינוי מהותי – כי גם אז זהו גוף יהודי. ובלתי אפשרי שעצם גופו של היהודי יימצא ברוחניות ב"בית הקברות" – מיתה רוחנית – ממש!

וכפי שרואים בהלכה³⁹ – שגם יהודי, אשר אפילו התורה מעידה עליו ש, "נמכר לנכרי" הרי גם אז הוא אחד מ, "לי בני ישראל עבדים, עבדי הם, שטרי קודם".

ט. "פשוטו ו, "מדרשו"

זהו ההסבר לפי פנימיות הענינים לשני הפירושים שאומר רש"י על פסוק זה:

לפי פשוטו הרי הענין של, "וחדלת מעזוב לו" מעורר תמיהה: יהודי שהולך בדרך הישרה, כפי שהאלקים עשה את האדם ישר⁴⁰, ועובד את ה' לפי דרך התורה – עליו אומר הפסוק, "וחדלת

35 לשון אדה"ו תניא פכ"ב (כו, ב).

36 ראה וזר פרשתנו צה, א ואילך. אגה"ק ס"ב (ק"ח, א).

37 ראה משנה סנה"ר"פ חלק: כל ישראל כו' לעוה"ב כו' מעשה ידי להתפאר (והכוונה לתה"מ שהיא להגוף). וראה בארוכה תשובות וביאורים ס' ח* ושי"ג.

38 תניא פמ"ט. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 88. ע"ש.

39 ס"פ בהר ובתו"כ שם.

40 קהלת ז, כט.

* אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' קמב ואילך. המר"ל.

מעזוב לו – בתמיהה": אצלו אסורים סיגופים ותעניות השוברים את הגוף, אלא עליו, "לברר" ולזכר את הגוף, כדברי הבעל-שם-טוב שהזכרו לעיל.

לאחר-מכן מובא, "ומדרשו" – כאן מדובר על אלו אשר חטאו ופגמו, או לא הלכו בדרך הישר – אשר אצלם קיימת מציאות של, "פעמים שאתה חודל", כדלעיל.

למרות זאת, בלי להתחשב באמור לעיל, שלצורך התשובה מותר לצום, ו"אפילו מי שאינו יכול להתענות"⁴¹ – קובע אדמו"ר הזקן באגרת התשובה⁴² הוראה ברורה, ש, "בדורותינו אלה" אסור להרבות בתעניות, ואפילו לא בתעניות של תשובה, אלא יש לפדות את התעניות בצדקה.

וכיון שחולשת הדור אינה תלויה בבחירה עצמית, אלא משום שכך ברא הקדוש-ברוך הוא את הדור, הרי בודאי גם באופן העבודה הזוה, כפי שהראינו הבעל-שם-טוב ואדמו"ר הזקן, לא חסר דבר ח"ו בתיקון הפגם, כפי שניתן היה להשלימו באמצעות תעניות וסיגופים⁴³.

בדורנו זה ניתן הכח והיכולת לתקן את הבלתי רצוי באופן שאינו כרוך בצער ובדאגה, אלא דוקא מתוך שמחה וטוב לבב.

(משיחת ש"פ 9 משפטים, תשכ"ו)

41 לשון אדה"ו הלי' נוקי גוף כו' שם.

42 פ"ג. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ב ע' 226 ואילך שי"ל שהחיודש בתורת הבעש"ט הנ"ל – שלכאורה ה"ו פסק הלכה שאסור לצער הגוף (שו"ע אדה"ו שם) – שגם באופנים הנ"ל שבשו"ע שמותר להתענות, הנה בדורות הללו הכח לפעול ענין התשובה ומירוק הנפש באופן של שמירת בריאות הגוף כו' ע"ש.

ואולי י"ל שזהו טעמו של אדה"ו באגה"ת שם. שאסר להרבות בתעניות של תשובה (אף שבשו"ע שם התיר גם במי שאינו יכול להתענות), כי מכיון שבדורות הללו אפשר בלא הכי שוב אסור לצער גופו.

43 ראה בכ"ו לקוטי ביאורים לתניא (להר"י קאָרף) ח"ב ע' צב ואילך (אגה"ת עם ליקוטי פירושים כו' קה"ת) ע' קלו ואילך. וראה שם (ע' צו ואילך. אגה"ת הנ"ל ע' קמא ואילך) טעם החילוק בין דורות הראשונים ודורות האחרונים. ע"ש.

וראה הערה הקודמת.

החדש של המדינה היא למנהיגה של מדינה זו, בהשתתפותם של עוד כמה מנהיגי מדינות גדולות בעולם, שבה נתקבלה החלטה וההכרזה שתוכנה „וכתתו חרבותם לאתים“.

ויש לומר, שבקיומה של פגישה החלטה והכרזה זו בהעיר של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר (שבה נתקבצו מנהיגי המדינות, כולל גם מנהיג מדינה זו, שהוצרך לבוא מעיר הבירה לעיר זו¹⁶), מרומז, שכל זה בא כתוצאה מהפעולות דהפצת התורה והיהדות, צדק ויושר, בכל העולם, שנעשו ונעשים ע"י נשיא דורנו, משיח שבדורנו, ועד שע"י שלימות העבודה בכהנ"ל בימינו אלה נעשה העולם כולו ראוי ומוכשר להתחלת הפעולה דמלך המשיח, „ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים“¹⁸.

וגם הזמן שבו אירע מאורע זה (בתקופה האחרונה עצמה) הוא

(16) ואף שהטעם הפשוט לזה הוא לפי שהמקום המיוחד שבו מיוצגים בקביעות באי"כ המדינות שבעולם נקבע מלכתחילה במקום שאינו עיר הבירה של מדינה מסוימת, הרי, הטעם האמיתי לקביעות מקום זה בעיר זו דוקא, הוא, להיותה עיר הבירה של „מלכי רבנן“ (ראה גיטין סב, סע"א. ועוד), כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (וראה לקמן הערה 18).

(17) ראה קונטרס הנ"ל (שבהערה 11) ס"ה שנשיא הדור הוא המשיח שבדור. ובהדגשה יתירה בכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – כמרומז בב' שמותיו: „יוסף“ – ע"ש ש, „יוסף אדני שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'“ (ישעי' יא, יא"ב), ו„יצחק“ – ע"ש ש, „אז ימלא שחוק פינו“ (תהלים קכו, ב. וראה ברכות לא, א).

(18) ולהעיר, שארגון חבר העמים למטרת אחדות ושלוש בין העמים הוקם בחצי כדור התחתון לאחרי ובסמיכות לבואו של נשיא דורנו לחצי כדור התחתון (החל מהחלטה שנתקבלה באמצע המלחמה, בשנת תש"ב לערך, ובעיקר בסיומה של המלחמה, בשנת תש"ה לערך), ונקבע מקום מושבה בעירו של נשיא דורנו, ועד לבניית הבנין המיוחד (בשנת תשי"א לערך) – שבזה מודגש שהאחדות והשלוש בין העמים היא כתוצאה מפעולתו של נשיא דורנו בבירור העולם (ע"י הפצת התורה והיהדות וצדק ויושר בכל העולם), וככל שניתוסף בבירור

הוספה

בשורת הגאולה

ט.ז.

דער מינוי פון דוד מלכא משיחא איז דאך שוין געווען, כמ"ש: „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו“, עס דארף נאָר זיין קבלת מלכותו ע"י העם און די התקשרות צווישן דעם מלך מיט דעם עם בשלימות הגילוי – בגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחות ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר תנש"א)

(1) תהלים פט, כא.

המינוי דוד מלכא משיחא הרי כבר הי'. כמ"ש „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו“, וצריכה רק להיות קבלת מלכותו ע"י העם וההתקשרות בין המלך והעם בשלימות הגילוי – בגאולה האמיתית והשלימה.

~

סו.

בנוגע להמאורעות דימים אלה:

לכל לראש – המאורע שאירע בערב שבת זה, שבו התאספו והתכנסו יחדיו ראשי מדינות גדולות וחשובות בעולם, ובראשם נשיאי שתי המעצמות הגדולות, והחליטו והכריזו על תקופה חדשה ביחסי מדינות העולם – ביטול מצב של מלחמות בין מדינות העולם, שיתבטא גם בצמצום וביטול כלי נשק, ועד לשלום ואחדות, שיתוף פעולה ועזרה הדדית בין מדינות העולם לטובת האנושות כולה.

וקדם למאורע זה (בהשגחה פרטית) נאמו של נשיא מדינה זו לאומה כולה (באור ליום הרביעי, „קמי שבתא“), התחלת ערב שבת זה, שבו הודיע והכריז על פעולותיו בצמצום וביטול כלי נשק, וניצול הכספים (שלא ינתנו לרכישת כלי נשק) כדי להוסיף בענייני הכלכלה של בני המדינה – הכרזה שאושרה ע“י „בית הנבחרים“, שבו נקבעים חוקי המדינה שיש להם תוקף ע“פ תורה („דינא דמלכותא דינא“²).

ויש להתבונן בהלימוד וההוראה ממאורע זה, וגם בפרטי העניינים דהמאורע – מקומו וזמנו, כולל שייכותו לתוכנו של הזמן בתורה, בפרשת השבוע, כדלקמן.

הלימוד וההוראה ממאורע זה הוא בענין כללי ועיקרי בעבודתם של בני „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות“³ – „להביא לימות המשיח“⁴:

התחתון, שגם בו נמשך הגילוי דמתן-תורה (שהי' בחצי כדור העליון¹), ויתירה מזה – אדרבה – שנעשה המקור שממנו נמשך ונתפשט עיקר הפעולה דהפצת התורה והמעיינות חוצה בכל קצוי תבל ממש, ע“י השלוחים ששלח ברחבי העולם (גם לחצי כדור העליון), עד לפנה הכי נדחת שבעולם, כדי להפיץ תורה ויהדות בין כל בני (כולל ובמיוחד אלו שדרים בין אומות העולם ומדברים בלשונם ומתנהגים בחיצוניות כמותם), ועוד וג“ז עיקר, הפצת כל ענייני טוב וצדק ויושר גם בין אוה“ע ע“י קיום מצוות בני נח¹, כמודגש ביותר בשנים האחרונות, ככל שהולכים ומתקרבים יותר להזמן דביאת משיח צדקנו, ש„אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד“¹⁵.

ובתקופה האחרונה (החל משנת נסים, והמשכה בשנת „נפלאות אראנו“ ו„נפלאות בכל“) הגיעה פעולה זו לשיא – בפריצת גבולותי של המדינה ההיא שבשעתה חרתה על דגלה והכריזה מלחמה בהפצת התורה והיהדות ועד למלחמה באמונה בבורא עולם ומנהיגו (כולל גם המאסר דכ“ק מו“ח אדמו“ר נשיא דורנו, ולאח“ז וכתוצאה מזה יציאתו מגבולות המדינה ההיא), ואעפ“כ, נמשכה גם שם הפעילות דשלוחי נשיא דורנו בהפצת התורה והיהדות בחשאי ובמס“נ ממש, עד לתקופה האחרונה שנתבטלה גזירת המלכות ונתאפשר המשך הפעילות דהפצת התורה והיהדות ביתר שאת וביתר עוז, בגלוי ובפירסום, ועד לנפילתו של המשטר הקודם, והקמתו של משטר חדש שהכריז לצדק וליושר ולשלום, על יסוד האמונה בבורא העולם ומנהיגו.

ובהמשך לזה התקיימה בערב שבת זה הפגישה בין מנהיגה

(1) פסחים קו, סע“א.

(2) גיטין יו“ד, ב. וש“נ.

(3) תניא רפלי“ז.

(4) ל' חז"ל – במשנה ספ"ק דברכות.

(13) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' תצב ואילך. וש"נ.

(14) כפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים פ"ח ה"י) ש„צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף

את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח“.

(15) צפנ"י ג, ט. וראה רמב"ם שם ספ"א.

מהיעודים דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בשייכות להנהגת אומות העולם – „וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה”⁵.

ולהוסיף, שענין זה יהי ע"י פעולתו של מלך המשיח עצמו – כמ"ש בהתחלת הפסוק⁶, „ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים” („השופט הוא מלך המשיח . . . שיהא אדון כל העמים, והוא יוכיח להם ויאמר למי שימצא בו העול ישר המעוות . . . ומפני זה לא תהי' מלחמה בין עם לעם כי הוא ישלים ביניהם, ולא יצטרכו לכלי מלחמה, וכתתו אותם לעשות מהם כלי לעבודת האדמה”⁷, שכן, „באחרית הימים נכון יהי' הר בית ה' גו' ונהרו אליו כל הגוים והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים”⁸, „והמורה הוא מלך המשיח, ועליו נאמר ושפט”⁹.

וכיון שבימים אלו מחליטים ומכריזים ראשי מדינות בעולם ע"ד צמצום וביטול כלי נשק וההוספה בהענינים הדרושים לקיום כלכלת המדינה והעולם כולו – תוכן היעוד „וכתתו חרבותם לאתים”, שבירת כלי המלחמה לעשות מהם כלים לעבודת האדמה, „ארץ ממנה יצא לחם”¹⁰ – ה"ז סימן ברור על התחלת קיומו של יעוד זה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ליתר ביאור:

כיון שנמצאים ב„זמן השיא” („די העכסטע צייט”) של ביאת משיח צדקנו, „הנה זה (מלך המשיח) בא”¹¹, רואים כבר (מעין

(5) ישעי' ב, ד. מיכה ד, ג.

(6) פי' הרד"ק עה"פ.

(7) ישעי' שם, ב.ג. מיכה שם, א.ב.

(8) איוב כח, ה.

(9) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

ו)התחלת פעולתו של מלך המשיח על העמים, „ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וגו'” – ע"ז שהקב"ה נותן בלב המלכים דאוה"ע („לב מלכים ושרים ביד ה'”¹⁰) להחליט ולהכריז יחדיו ע"ד המעמד ומצב ד„וכתתו חרבותם לאתים”.

וזהו הטעם שהחלטה והכרזה זו היתה בזמן זה דוקא – בגלל שייכותו המיוחדת להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בפועל ממש.

ויש להוסיף, ששייכותו של המאורע להתחלת פעולתו של משיח צדקנו מודגשת גם בפרטי המאורע – המקום והזמן שבהם היתה החלטת והכרזת ראשי המדינות על המעמד ומצב ד„וכתתו חרבותם לאתים”:

המקום שבו אירע מאורע זה (מקום מיוחד שבו מיוצגים בקביעות באי-כח המדינות שבעולם כדי להתדבר ביניהם בדרכי נועם ודרכי שלום) – הוא במדינה זו ובעיר זו, המדינה והעיר שבה נמצא „בית רבינו שבבבל”¹¹, „בית חיינו”, בית הכנסת ובית המדרש, בית תורה תפלה וגמ"ח, דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבחר בו וקבעו להמקום המרכזי שממנו „תצא תורה”, הפצת התורה והמעיינות חוצה בכל קצוי תבל עד ביאת משיח צדקנו (כשיפוצו מעינותיך חוצה”¹²), שאז יהי' גם קיום היעוד „וכתתו חרבותם לאתים”.

והענין בזה:

כבוא נשיא דורנו לחצי כדור התחתון, וקבע מקומו במדינה זו ובעיר זו, התחיל בתוקף ונעשה הבירור והזיכור דחצי כדור

(10) לשון הרגיל – ע"פ משלי כא, א. וראה לקו"ש חיי"ג ע' 285 הערה 1 ובשוה"ג.

(11) מגילה כט, א. וראה בארוכה קונטרס בענין מקדש מעט זה כו' (סה"ש תשנ"ב

ע' 465).

(12) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.